

VRIJ

BRIEF

LEVEN - VRIJHEID - EIGENDOM

ABSOLUTE RECHTEN VAN HET INDIVIDU

KRUISRAKETTEN?

Vindt U ook dat gesprekken en artikels hierover meestal zo irrationeel verlopen dat de werkelijke feiten steeds meer op de achtergrond raken?

Kruisraketten of SS-20 raketten zijn geen op zichzelf staande zaken. Ze zijn een (groot) facet van de totale verhoudingen die er bestaan tussen de verschillende volken en landen. Er is zelfs geen principieel verschil tussen een atoombom of een "gewone" bom. Door beide worden mensen en goederen vernietigd. De atoombom doet dat alleen maar op een grotere schaal en de gevolgen zijn langer merkbaar.

De kern van de zaak ligt bij de verhouding tussen mensen onderling.

Zelfs binnen de grenzen van een land vinden de meeste mensen dat je meningsverschillen maar moet oplossen met behulp van geweld. Als je iets graag wilt hebben, dan zorg je dat je voldoende personen achter je krijgt, en zodra je meer dan 50 % van de stemmen hebt, kun (mag?) je geweld tegen de rest gebruiken.

Logisch dat met deze mentaliteit geen wereldvrede mogelijk is.

De meeste libertariërs vinden wel dat als iemand anders geweld tegen je initieert, dat je je dan mag verdedigen. En dat speelt ook in de kwestie van de kernraketten.

In Free World Chronicle zijn twee artikels geplaatst over Defensie. (Uiteraard in het Engels.)

Een van Mike Dunn (pro) en een van Jeff Hummel (contra). We hopen daar later nog op terug te komen, maar als U al een kopie van beide artikels wilt hebben, kunnen wij U die sturen. Maak dan f 3,- of BF 55,- over op een van onze rekeningen.

Europese vertegenwoordigers van Libertarian International kwamen op 22 april bijeen in Kopenhagen.

Ook daar werd o.a. over onze houding ten opzichte van "defensie" gesproken. Daarbij bleek dat zelfs grote meningsverschillen in een positieve sfeer besproken kunnen worden. Er werd samen gezocht naar de feiten, en de meningen werden op vriendschappelijke wijze geanalyseerd.

Discussiëren op deze (libertarische?) wijze geeft voldoening voor zowel de vóór- als tegenstanders.

Ook daar zullen we in de toekomst nog op terug komen.

De VRIJBRIEF geeft U een antwoord op onderstaande vragen door U regelmatig te informeren over **Libertarisme/Objectivisme** en gelijksoortige levensbeschouwingen.

U krijgt informatie over mogelijke tegenmaatregelen, over libertarische acties, publicaties en gebeurtenissen in binnen- en buitenland.

Het **LIBERTARISME** is een wereldbeweging die werkt aan de bouw van een vrije wereld waarin vrede is; een wereld waarin de betrekkingen tussen alle mensen tolerant en vrijwillig zijn, zonder geweld of dreiging met geweld en met respect voor elkaars eigendom; met een economisch systeem gebaseerd op vrijwillige overeenkomsten.

Leden en samenwerkende organisaties streven dit doel na door onafhankelijke acties, waarvoor ieder zijn eigen vrij gekozen strategie volgt.

Door het verstrekken van informatie over gebeurtenissen in de libertarische beweging draagt de VRIJBRIEF bij aan een groter rendement en coördinatie van deze acties.

Wij bieden U een **FORUM** waar U Uw eigen libertarische visie kunt verkondigen en waar U antwoord kunt geven op de mening van anderen. (Artikelen zijn voor verantwoording van de schrijver)

Via de VRIJBRIEF hebt U een band met gelijkgezinde personen in de Benelux (en daarbuiten), die allen streven naar een betere wereld met **Vrijheid, Rechtvaardigheid en Vrede.**

Waarom verliest U steeds meer Uw vrijheid?
Waarom wordt U steeds meer afhankelijk van de overheid?

LIBERTARISCHE DENKERS : MAX STIRNER

Guy de Maertelaere.

Het is niet totaal ongepast dat Max Stirner, de volgende figuur in onze serie "libertarische denkers", pas na een flinke onderbreking aan de beurt komt. Om te beginnen is er de breuk in de tijd. Stirner was een tijdgenoot van Marx, een solide 19de-eeuwer dus. En ook WAT hij schrijft klinkt heel anders dan waaraan b.v. een Hayek of een Rothbard ons gewoon hebben gemaakt. Wie gevatte argumenten tegen de rol van de staat zoekt kan aan Stirner rustig voorbijgaan. Trouwens, de rol van de staat als dusdanig is al iets waar Stirner weinig belangstelling voor heeft. In de klassieke tegenstelling: het individu tegen de staat, gaat zijn belangstelling uit naar de eerste term van de uitdrukking, het individu. Wie ben ik, is eigenlijk de eeuwige vraag waarover Stirner zich buigt, en het kenschetst hem dat hij die vraag niet beantwoordt met een omstandige, wetenschappelijke doorlichting van het vraagstuk, maar met een gepassioneerde zelfaffirmatie op papier, waarvan zijn boek "Der Einzige und sein Eigentum" het resultaat is. So far so good, maar belangrijk is dan ook zijn boek in die geest te lezen. Zoals Stirnerkenner John Carroll schrijft: "... is an exploration in self-meaning, a theoretical building up of the anarchist identity, and indeed a direct challenge to any reader who seeks to divine its message; unless he himself is willing to join Stirner on a voyage charting his own identity, questioning where he questions, he will gain no understanding of the essence of the book. At best he will be excited

" WIE BEN IK, IS EIGENLIJK DE
EEUWIGE VRAAG ... "

by a few striking passions. Stirner himself gives the clue to how to approach his work in his egoistic command, 'Realize yourself!' Ego antecedes essence, essence being what one realizes." Deze laatste zin bewijst, terloops gezegd, tevens dat Stirner terecht vaak als de "eerste existentialist" wordt aangezien. Hij schreef dan ook zijn boek als een gedicht, als een uiting van wat in hem leefde, niet als een berekende poging om jou of mij te overtuigen. Hij was bijgevolg ook niet overmatig onder de indruk van het gebrek aan succes ervan. Sir Herbert Read, de Engelse anarchist Stirnercommentator, maakte in 1940 in zijn boek "The Philosophy of Anarchism" het onderscheid

tussen "liberty" en "freedom", waarbij liberty het nogal abstracte en negatieve beginsel van de dwangloosheid, de afwezigheid van uiterlijke belemmeringen was en freedom daarentegen de eigenheid, het zichzelf zijn, de actieve realisatie van wat men in zich besloten voelt. Wat Stirner ons biedt is wel degelijk onvervalst 24-karaat freedom, niet liberty :

Moet men, om "de dingen" te veranderen, beginnen met het individu of met de maatschappij, zo luidt een permanente strijdvraag in vele bewegingen en ideologieën. De meeste libertariërs kiezen hier, samen met b.v. Marx, voor wat men eigenlijk het collectivistische antwoord moet noemen: zij achten het veranderen van de maatschappij primordiaal en voegen er meteen aan toe dat je in een vrije maatschappij natuurlijk OOK aan en met jezelf zult kunnen doen wat je wilt. De self-liberationists (zie Harry Browns "How I found Freedom in an unfree World"), de libertarische

" MOET MEN, OM "DE DINGEN" TE VER-
ANDEREN, BEGINNEN MET HET INDIVIDU
OF MET DE MAATSCHAPPIJ ... "

en humanistische psychologen en zelfs iemand als Ayn Rand hebben evenwel steeds het andere aspect van het probleem benadrukt. Een maatschappij is uiteindelijk steeds maar de weerspiegeling van de individuen waaruit ze is opgebouwd. Zij is bovendien voor elk van ons (voor MIJ!) slechts een middel tot het realiseren van bepaalde doelstellingen. Stirner is hier natuurlijk zowat het summum van wat er maar aan egoïsme en individualisme te rapen valt. "Wees jezelf", hoort men hem donderen als antwoord op deze intellectuele vitterij. Indien het sociale aspect voor hem al enig belang heeft dan is het louter als een gevolg, een uiting van wat in het individu leeft. In die zin dient wellicht zijn "Unie der egoïsten" te worden begrepen, als het begin van de nieuwe maatschappij die eventueel kon VOORTVLOEIEN uit het samenkomen der vrije individualisten, maar waar we niet hoeven naar te STREVEN.

De veelgemaakte vergelijking tussen Stirner en Nietzsche hoeft niet overdreven te worden. Hoewel de overeenkomstige kenmerken bestaan en ook Nietzsche het libertarisme interessante zaken te vertellen heeft, gaapt er een wijde kloof tussen de Übermensch van Nietzsche en de Stirneriaanse egoïst. De Übermensch is immers een (wellicht voor weinigen) te berei-

(vervolg op pag. 3)

BOSTON : 15 APRIL '84

(vervolg van pag. 2)

ken ideaal, het "ik" van Stirner daarentegen een niet-normatief feit. Vanuit de Stirneriaanse visie blijft het ideaal van de Übermensch, hoe aanlokkelijk ook, een van buitenaf komende norm waarop "ik" zal beoordeeld worden. Misschien kan men het zo stellen dat Nietzsche een bepaald gelijkheidsideaal aanvalt, terwijl Stirner -nog radikaler- zelfs de ver-gelijk-ings-activiteit op de korrel neemt.

Ik heb voorlopig niet de durf om hier zo- maar te proclameren wie van beiden hier "gelijk" heeft. Mijn bescheiden conclusie moge gewoon luiden dat dit het soort belangrijke en fundamentele problemen is waaraan ik libertariërs graag wat meer tijd en aandacht zag besteden.

.....

A G E N D A

.....

- 7 juni : Kringbijeenkomst in Schiedam; verder op 5 juli, 2 aug., 6 sept.
- 12 juni : Kringbijeenkomst in Tilburg; verder op 10 juli, 14 aug., 11 sept.
- 30 juni : Libertarisch Studie Centrum: Werkvergadering in Antwerpen, Café De Muggen, Dr. V.d.Ferrelei, 2200 Borgerhout, België.
 - Aanvangsuur 13.30
 - 14.00 u: Discussie over "Arbeid, een visie voor de toekomst".
 - 16.00 u: Zelfverdediging in een samenleving.
- 13-20 : 2nd World Libertarian Convention
aug. LIBERTAS-II: LONDON '84.
- 5 sept.: Bijeenkomst van Libertariërs uit omgeving AMSTERDAM. (Info: Libertarisch Boekcentrum, Paul Rikmans 023 - 290941)
- 20 okt. : Trefpunt Bijeenkomst in Nederland.
- 2-3-4 : Studie Week-end van Libertarisch
nov. Studie Centrum in Ardennen. Er zijn nog enkele plaatsen open. Wie het eerst komt, het eerst maalt. (Info: Eric Verhulst, België 016 - 259586).
- 27 juli : Tweede Europese Libertarische
- Conventie (SELCON)
3 aug. in
1985 Noorwegen.

(Van onze speciale correspondent ter plaatse.)

Op 15 april organiseerde Harry Binswanger, uitgever van The Objectivist Forum, een ontmoetingsgelegenheid voor zijn abonnees in Holiday Inn-at-the-Government-Center, Boston (dit is geen grapje).

De bedoeling was gewoon de mogelijkheid te creëren elkaar te ontmoeten. Er stond niets speciaal op het programma. ('s Avonds zou Leonard Peikoff spreken in Ford Forum Hall, Boston.)

De bijeenkomst had zeker succes. Het aantal aanwezigen kan op ongeveer 300 geschat worden, maar er was een voortdurend komen en gaan zodat het er wellicht 400 of 500 waren, uit de verste uithoeken van de V.S. zoals California en New-Mexico. Canada was ook sterk vertegenwoordigd.

Enkele opgevangen gesprekken:

- De basisregel van de Objectivistische Epistemologie is: Wat bestaat bestaat (Existence exists).

Bestaat wat niet bestaat? (Does non-existence exist?)
Nee. Wat niet bestaat, bestaat niet. (Non-existence does not exist.)

Einde citaat.

Dan verder:

Hoe leg je het "uitdeinend" heelal uit?
Dat kan niet. Een heelal kan niet uitdeinen. Dit zou betekenen dat iets wat bestaat uitdeint in iets dat niet bestaat.

Maar het is toch bewezen dat alle sterrenstelsels zich van elkaar verwijderen?
Dat kan best zijn. Maar sterrenstelsels is iets anders dan het heelal. Sterrenstelsels is iets dat zich in het heelal bevindt.

Einde citaat.

En verder:

"Waarschijnlijkheid" en "kans" - het gebruikte woord was "chance" - bestaan niet in de fysica, in de natuur dus. Als wij een geldstuk opgooien dan spreken we van een 50/50 kans dat het kruis of munt zal zijn, maar in feite is dat gepredetermineerd door een aantal factoren zoals de kracht waarmee het opgegooid wordt, zijn gewicht, de weerstand van de lucht, enz. Alleen is het zo dat wij dat niet kunnen berekenen, zeker niet vlug genoeg.

Zijn dan ook de menselijke gedachten gepredetermineerd?

(vervolg op pag. 10)

* MILITANT LIBERTARISME *
* *

Libertariërs bestaan niet. Het libertarisme veroordeelt elk initiëren van geweld; een illusie die de mens geen recht doet. De enige manier om geen geweld te plegen is volslagen apathie: Niets doen, niets zeggen of denken. Het hele spel dat we leven noemen, bestaat toch met name uit tegen elkaar aan duwen. Vriendschappelijk, dat vaak wel. De eerste activiteiten van kinderen verraden de aanleg hiervoor al. De baby dreint, hij wil aandacht van de moeder. Ja, de libertariër noemt dit ook geweld, een claim leggen op je medemens. Maar goed, vergeten we de baby, hij is nog zo klein.

Als we opgroeien gaat het geweld gewoon door. Tijdens je derde tot zesde jaar moet worden uitgeprobeerd hoe ver je kunt gaan met het uithalen van katekwaad. Een paar jaar later, als tiener, probeer je het andere geslacht te doorgronden: Jeroen trekt Cecile aan haar vlecht en Maarten gooit Amanda speels in het zwembad, waarbij ze verrukkelijk gilt. Meisjes schijnen deze subtiele methode te gebruiken om op hun beurt aandacht te eisen.

Ook als volwassene probeer je nog steeds je te met geweld te manifesteren. Piet maakt ruzie met de burens over wie de heg moet knippen. Henk heeft problemen met teveel overwerk en Marloes heeft woorden met haar man; hij heeft zijn pantoffels weer laten slingeren.

Overall woedt een permanente strijd om, steeds weer opnieuw, terreinen en verantwoordelijkheden af te bakenen. Een samenleving waarin het niet nodig is op deze manier te knokken of zonder de harde realiteit van "de een zijn brood is de ander zijn dood," is saai en is het leven niet waard. Het alternatief, "gelijke kappers, gelijke mommiken," geurt trouwens onmiskenbaar naar salon-socialisme. In de praktijk krijgen gelukkig echter de knokkers nog steeds de begeerde baantjes; niet degenen die zich bij de eenheidscoiffeur het tonsuur van schijnheiligheid laten aanmeten.

SLORDIGE UITGANGSPUNTEN

Je kunt uit mijn pleidooi voor geweld afleiden dat ik geen libertariër zou zijn. Ten onrechte. Wel echter heb ik kritiek op de onzorgvuldige formulering van de uitgangspunten van het liberta-

risme. Libertariërs trachten, en het verbaast mij dat niemand daartegen bezwaar aantekent, hun houding te definiëren met een uitsluiting: "Geen geweld initiëren." Het niveau van deze wens onderscheidt zich niet van dat van de onvolwassen studentenbewegingen die zich destijds afzetten tegen "regentenmentaliteit," "repressieve tolerantie" of "elite groepjes." Bij beide overheerst het afkraken van de bestaande orde en ontbreekt het creatieve element.

Dat ik me dan toch libertariër noem, is dan ook minder aan hun filosofie te danken dan aan de praktijk. Het zal duidelijk zijn dat met die praktijk niet wordt bedoeld, het schoppen tegen de overheid of kankeren op belastingen, maar veeleer een eigenschap die ik in Brussel weer eens bevestigd zag: De libertariër stelt eisen aan dit leven en is bereid daarvoor de handen uit de mouwen te steken. Hij is niet tegen geweld. Zeker niet wanneer het hem ruimte verschaft zich vrij te worstelen van machten die hem de handen binden. Hij voert een vriendelijke, maar niet aflatende strijd tegen iedereen in zijn omgeving, met iedereen die hem zijn verworvenheden betwist. De libertariër verzet zich tegen onrechtmatige macht; tegen machten die zijn bewegingsvrijheid, zijn drang zich te manifesteren, knevelen. Ontegenzeggelijk speelt de overheid in dit machtsspel een grote rol, hoewel zij zeker niet de enige knevelaar is. Je zou de overheid kunnen bestrijden, veel belangrijker is echter een ander aspect van de samenleving waarvan ik het gevoel heb dat actie, individuele actie, direct tot resultaten leidt.

RESPECT

Voortdurend word je geconfronteerd met desinteresse, desinteresse voor taken die mensen zichzelf toebedelen. Een garagist repareert een auto en lijkt tevreden als deze na de behandeling nog steeds rijdt. Een juffrouw bij de slager geeft "snijafval voor de hond" waarin nog een plak van 2 ons verrukkelijke ardennerham steekt. Een straatjochie breekt achter elkaar vijf antennes van geparkeerde auto's af. Het is tegen het ontbreken van respect dat ik strijd zou willen voeren. Ik geloof dat dit zeker in het libertarisme past. De tot nu toe gehanteerde definitie ervan geeft dit echter niet weer.

Wat ik in het libertarisme zoek, is het streven naar de vrijheid je ongelimiteerd als individu te kunnen ont-

(vervolg van pag. 4)

plooien, zonder onderworpen te zijn aan formules of systemen die je niet bewust zelf kiest. Mijn opvattingen dienen te worden gerespecteerd, door de overheid, de kerk, de buurman of de gevaarlijkste dictator van allen, de publieke opinie, de collectieve angst voor, al of niet veronderstelde, risico's. Zij mogen allen een andere mening verkondigen, maar mogen van mij niet eisen dat ik die deel of dat ik me aan hun inzichten spontaan onderwerp.

Het niet respecteren van afwijkende, en dus bedreigende, meningen staat iedere vooruitgang in de weg. Zonder dergelijke meningen verkeerden we nog steeds in het stenen tijdperk. Vuur is gevaarlijk en zonder vuur geen ijzer. Als het maken vuur voorbehouden was geweest aan de goden, aan een overheid of stomweg was verboden vanwege het brandgevaar, was de huidige samenleving niet mogelijk. Stel je voor dat de publieke opinie zich van het vuur meester had gemaakt, zoals van kernenergie, het milieu of de verdediging tegen totalitaire systemen...

UIT DE WEG GAAN

Het respecteren van afwijkende inzichten houdt in dat je anderen niet aan macht onderwerpt. De ongewenstheid hiervan is gesymboliseerd door het zich vergrijpen van een straatjongen aan antennes. Wat ook zijn nobele doelstelling mag zijn, zij dient niet het belang van de autobezitter. Voor het monteren van een nieuwe antenne zou ik overigens een garagist zoeken met wat meer liefde voor waar hij mee bezig is. Net als de slager is de beunhaas van hierboven, ondanks zijn lage uurtarief, altijd te duur.

Tot op zekere hoogte is de vrijheid dergelijke dienstverleners uit de weg te gaan nog voorhanden. De meeste leveranciers kunt u nog vrij kiezen en ik denk dat het belangrijk is van deze vrijheden gebruik te maken, de beunhaas te bevrijden uit zijn tredmolen en hem, ook in zijn eigen belang, failliet te laten gaan. Ik verzet me tegen het onnadenkend aannemen van het meest voor de hand liggende en heb respect voor de dorpling die elke zondag 10 kilometer heen en terug wandelt omdat hij de dominee in zijn eigen dorp een flapdrol vindt.

Strijd tegen het ontbreken van respect, begint met het registreren van waarden, met de vraag "Hoe dwing je respect af?" Net als de definitie van libertarisme niet volledig is zonder een scheppend doel, met alleen een afgeleide waarde, zo is ook het aanbinden van een

strijd tegen apathie en desinteresse zinloos als hij zich alleen beperkt tot "Je moet met twee woorden spreken" of een bordje met "S.v.p. niet spugen." Je kunt er hoogstens aan zien dat enige beschaving op prijs wordt gesteld. Libertarisme begint bij het stellen van eigen, individuele normen op alle gebied. Respect vraagt om stellingname, en actie.

CONFLICT

In veel gevallen is het niet mogelijk om een conflict te vermijden. Niet alleen conflicten met overheden, kerken en de publieke opinie, maar ook tussen individuen onderling. Belangen zijn vaak met elkaar strijdig, afspraken zijn niet altijd duidelijk. Regelmatig zijn er interpretatieverschillen. Niet over je laten lopen is dan essentieel. Als Henk, Piet en Marloes zich willen handhaven, moeten ze proberen naar eigen inzicht een enorme hoeveelheid praktische details te regelen. Het is volstrekt onmogelijk om elk probleempje te voorzien en in een contract te beschrijven. Dit gewoonterecht, hoe noodzakelijk ook, geeft echter nooit garanties. Voor de bewaking van deze rechten, het zorgen dat uw persoonlijke normen worden gerespecteerd, is ieder individu zelf verantwoordelijk. We hebben het recht nog voor onze eigen belangen op te komen, hoewel ook op dit gebied de burger steeds meer voorschriften en regels worden opgedrongen: vanaf de manier waarop hij afrekent met een inbreker tot het omdoen van de veiligheidsriem, van het verbod opium te schuiven tot en met de onpersoonlijke methode waarop hij zijn vader en moeder moet eren via de AOW. Toegepast libertarisme begint met veilig stellen wat er nog aan vrijheid is, hoe weinig speelruimte hierin ook nog is overgebleven.

Vrijheid vraagt op de eerste plaats een oordeel om gefundeerd te kunnen kiezen. Uitvoering geven aan de gemaakte keus, er wat mee doen, houdt echter strijd in. Soms betekent deze strijd dat u extra moeite moet doen om uw zin te krijgen, soms een regelrecht conflict. Deze strijd staken door kritiekloos "liefvoor-elkaar" te zijn, geeft alleen maar frustratie. Je zo in een positie manoevreren waarin je je wel moet ergeren, voegt niets aan het leven toe. Sterker nog: tolerantie zonder strijd, zet aan tot onverdraagzaamheid.

LOUIS VAN STEKELENBURG

KOMMENTAAR OP "MILITANT MILITARISME"

Beste Louis,

Ik las je artikel MILITANT MILITARISME voor het ter perse ging en pen hierbij vlug even een kanttekening. De fout die je maakt is, dat je geweld en sociale druk door elkaar haalt met aggressief overheidsgeweld.

Als ik mijn jongste dochter een draai om haar oren geef omdat ze de maaltijd verstoort met haar luide oprispingen en broekhoesterij, gebruik ik geweld. Dat verhindert echter niet dat ik een libertariër ben. Mijn dochter weet dat ze de regels van ons huishouden overschreden heeft en ze was bekend met de sanctie die haar ouders daarop gesteld hadden. Zij initieerde in dat geval het geweld. De oorvijg die ik uitdeelde was niet aggressief doch defensief.

Een tweede voorbeeld wordt al pikanter. Louis, als jij met een vriendin zou uitgaan en na een glas wijn en een dans het oudste spel ter wereld zou spelen, terwijl zij net doet alsof zij tegenstribbelt, pleeg jij dan geweld? Ik geloof van niet. Je blijft libertariër, omdat het zacht gebruik van geweld hier hard gevraagd werd.

Een derde voorbeeld. De redacteur van de Vrijbrief belt je op en zegt: "Louis, in het volgend nummer is plaats voor een artikel van 200 woorden. Als je binnen drie dagen je werkstuk inlevert krijg je f 25". Gebruikt de redacteur dan geweld? Nee, want je bent vrij nee te zeggen. Maar stel nu eens dat je dringend f 25 nodig hebt, maar je kunt onmogelijk binnen drie dagen je werkstuk inleveren omdat je bezig bent met een groter werkstuk, waarvoor je f 3.000 kan krijgen. Oefent de redacteur dan ongeoorloofde dwang uit? Evenmin, alhoewel praktisch iedere socialist daarin dwang en dus een dreiging met geweld in ziet.

Je zegt dat een definitie van het libertarisme niet volledig is zonder een scheppend doel. Ook daar ben je abuis. Libertariërs willen hun vrijheid beschermen tegen de overheid die daar inbreuk op pleegt. De vraag hoe zij die vrijheid het beste kunnen gebruiken laten zij over aan objectivisten, subjectivisten, humanisten, boeddisten, christenen, atheïsten en wat dies meer zij. Libertariërs volgen naast hun libertarisme altijd ook iets als soefisme of welke levensbeschouwelijke stroming dan ook. Zo gezien is het libertarisme maar een klein

radertje in de grote levensklok. Sterker nog, het libertarisme wil eigenlijk niets toevoegen aan de levensklok - alleen het zand eruithalen dat de overheid erin strooide, waardoor de scheppende kracht van het raderwerk verminderde of verdween.

Groeten t.t.

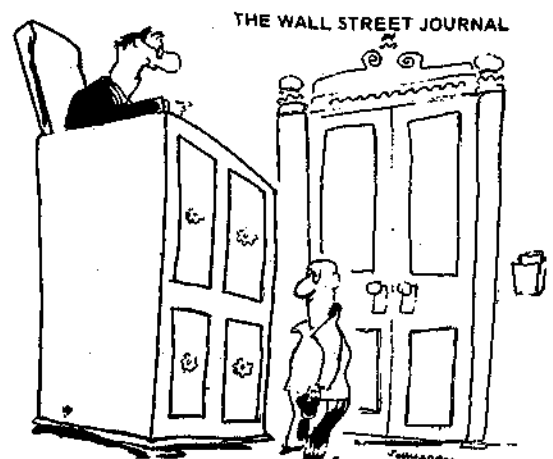
Michiel van Notten.

De verkiezingscampagne van David Bergland verloopt erg goed. Hij trekt veel toehoorders op de plaatsen waar hij een spreekbeurt houdt. Bergland is een kundige kandidaat die de libertarische filosofie heel goed kent en die niet schroomt om de dingen bij hun naam te noemen.

Voor een verkiezingscampagne is heel veel geld nodig. Alleen al de reis- en verblijfskosten om heel de Verenigde Staten door te trekken. Verder de advertentiekosten en zo mogelijk de TV-tijd. De TV is in de V.S. nog redelijk vrij, want als je wilt kun je zendtijd gewoon kopen.

Als U vindt dat U daar een bijdrage aan wilt leveren, kunt U dat rechtstreeks doen, door een cheque te sturen of door gewoon een bedrag op een van onze rekeningen te storten. Wij zorgen dan dat het verder komt.

"Ik veroordeel U op een wachtlijst gezet te worden voor een gevangeniscel".

HET ALGEMEEN BELANG

Gilbert de Bruycker

Tegenstanders van de vrije markteconomie hoort men frequent zeggen dat het algemeen belang voorrang moet hebben op het individueel belang. Het is bekend dat deze slogan sterk tegemoet treedt aan een soort "rechtvaardigheidsgevoel" bij de mensen; het probleem is echter wat men onder dit algemeen belang moet verstaan!

Wie is er bekwaam en beschikt over de maatstaven om uit te maken of deze of gene maatregel het algemeen belang dient of enkel de belangen van een partikuliere groep?

Politici van alle kleuren roemen er zich op het publiek welzijn te willen nastreven; het is zelfs te betwijfelen of ze er "bewust" willen tegen in gaan. Bestaat de mogelijkheid, zo kunnen we ons afvragen om een politiek die het algemeen welzijn nastreeft te onderscheiden van een die te dienste staat van partikuliere belangen? Daar is b.v. de theorie van de "rechtvaardige prijs" om dit onderscheid te maken. Maar wat is zo'n prijs? Verkopers en kopers van om het even welk goed zijn het er oneens over en het geschil doen oplossen door een bemiddelaar is niet rechtvaardiger dan wat de beide partijen voorstaan.

" AL DEZE PRIJZEN KUNNEN NIET BIJ
DECREET VASTGESTELD WORDEN, ... "

Die rechtvaardige prijs van de verkopers is zo hoog dat er niet genoeg kopers zijn om hem te betalen. En de prijs die de kopers rechtvaardig achten is zo laag dat er niet genoeg producenten zijn om aan deze voorwaarden goederen te produceren. Maar wat te zeggen van een prijs waarbij er evenveel kopers als verkopers zullen gevonden worden? Is dit niet de enige redelijke oplossing? En de prijs die het evenwicht behoudt tussen vraag en aanbod is het enige wat van belang is.

De natuurlijke prijs is dan ook die prijs waarbij ieder verkoper die bereid is die te aanvaarden, een afzetgebied zal vinden en iedere koper die bereid is die te betalen, de gewenste goederen zal vinden. Zo ook is een natuurlijk loon die vergoeding waarbij iedereen die wil werken, werk zal vinden, en waarbij de werkgevers die dit loon willen uitbetalen, arbeiders in dienst zal kunnen nemen. En de natuurlijke intrest is die prijs waarbij iedereen die kapitaal nodig heeft het zal bekomen, en waarbij alle

kapitalisten het kunnen uitlenen of beschikbaar stellen.

Al deze prijzen kunnen niet bij decreet vastgesteld worden, maar vormen zich op de vrije markt d.m.v. de concurrentie; iedere politiek die deze gegevens tracht te vervalsen mogen we gerust omschrijven als een aan het algemeen welzijn tegengestelde politiek. Iedere prijszetting, onder of boven de natuurlijke prijs betekent verlies! Als iedereen zijn best doet zich aan te passen aan de eisen van de markt draagt hij bij tot de maximalisering van het algemeen welzijn, iets wat geen enkele plannenmaker kan verwezenlijken.

Iedere economische planning is het resultaat van de opinies en meningen van een kleine elitaire groep: de politici.

Het systeem van de prijsvorming op de vrije markt-kompas voor het vrije initiatief van duizenden producenten - is het resultaat van de onmiddellijke tastbare verlangens van de miljoenen subjecten die het economisch leven constitueren.

Men wil zo graag het profijtbeginsel vervangen door het behoeftenbeginsel, maar er is geen bestendige methode om de behoeften van de mensen te leren kennen en ze te vergelijken volgens hun belangwekkendheid.

Alleen de wil om voor iets te betalen, zegt ons iets over hun verlangens, daarom kan alleen het verlangen om geld te verdienen (ongehinderd door interventies) het enige middel zijn om maximaal de menselijke behoeften te voldoen, want winst is alleen verzekerd aan degene die het best tegemoet komt aan de menselijke verlangens.

NASCHRIFT.

Het is nog eenvoudiger te stellen door te proberen het vage begrip "Algemeen Belang" te definiëren. Algemeen belang is immers het belang van ALLE personen, dus niet één enkele uitgezonderd. Wel als iets in het belang is van iedereen, dan is het volkomen overbodig om er wetten voor te maken. De politici gebruiken de term echter om te suggereren dat een bepaalde procedure in het algemeen belang is, dus ook Uw belang en dus moet U er ook voor zijn. De echte bedoeling is echter dat deze procedure in het belang is van een bepaalde groep, ten koste van alle anderen.

Redaktie.

" GEACHTE REDAKTIE "

In het extra nummer van de Vrijbrief van maart wordt uiteen gezet wat libertarisme is. Twee opmerkingen in dit stuk hebben vragen bij mij opgeroepen.

Onder de kop 'Grondgedachte' komt op een gegeven moment aan de orde: de huidige "verplichting mee te betalen aan tal van overheidsactiviteiten die U tegen de borst stuiten." Daarop wordt een aantal voorbeelden genoemd van activiteiten waar de overheid ons belastinggeld aan spendeert. In die korte opsomming komen voor: "het meebetalen aan raketten en aan een parkeerverbod voor Uw deur."

Moet ik hieruit opmaken dat in een maatschappij, zoals die de libertariërs voor ogen staat, geen belasting hoeft te worden betaald voor defensie (raketten) en politie (parkeerverbod)?

Naar ik had begrepen liggen de wortels van het libertarisme in het objectivisme, de filosofie van Ayn Rand. Deze filosofie in de praktijk brengend, zegt Rand o.a.: de eigenlijke functies van een regering vallen in drie categorieën uiteen -- de politie; om burgers te beschermen tegen misdadigers, de strijdkrachten; om de burgers te beschermen tegen een buitenlandse invasie en de rechtbanken; om geschillen tussen burgers overeenkomstig objectieve wetten te regelen.

In een vrij, 'kapitalistisch', land met een regering met nog slechts (in hoofdzaak) boven geschetste taken, maar ook in het Nederland van vandaag de dag, vind ik het een normale zaak dat burgers 'meebetalen' aan deze drie instellingen. Het zijn in ieder geval zo goed als de enige overheidsactiviteiten waarvoor ik zonder morren een gedeelte van mijn salaris afsta.

Of is de Vrijbrief in dit aparte geval tegenstander van de stationering van de nieuwe NATO-raketten? Zo ja, waarom?

In verslagen van o.a. een 'onverdachte' onderneming als het Internationale Instituut voor Strategische Studies in Londen is toch aangetoond dat West-Europa gewoon snel iets moet doen om niet te verworden tot een niet te versmaden prooi voor de Warschau-Pact strijdkrachten. En wat betreft de protesten van kerken en actiegroepen, zou ik ten overvloede willen opmerken dat de beslissing over wel of niet stationeren ligt bij de democratisch gekozen politici, die met eventuele twijfels en daar waar hun kennis te kort schiet te rade behoren te gaan bij (onafhankelijke) deskundigen en wetenschappers.

Wat 'een parkeerverbod voor Uw deur' aangaat, is de politie in een dergelijke kwestie adviseur van de gemeente. Objectief zou de politie moeten bekijken of een parkeerverbod dringend gewenst is.

M.M. Jacobs.

Kommentaar :

Uit de brief van M.M. Jacobs blijkt dat het pamflet "Wat is libertarisme?" nog niet voor 100 % eenduidig is. De kern van het libertarisme is de individuele vrijheid. Ieder persoon heeft recht op zijn eigen leven, en mag andere personen niet dwingen iets te doen wat ze niet uit eigen vrije keuze willen doen. Dit geldt eveneens voor belastinggeld. Ik heb van Ayn Rand begrepen dat de enige morele taken van een eventuele overheid (politie, leger en rechtspraak) gefinancierd moeten worden op basis van vrijwilligheid.

Er zijn libertariërs die tegen elk geweld zijn, pacifisten. De meesten vinden echter dat als je vrijheid hoog waardeert, dat je dan ook bereid moet zijn daar te verdedigen. Als we de politie ontwapenen, of niet voldoende uitrusten, zullen de misdadigers echt niet ook hun wapens vernietigen. Ditzelfde kunnen we toepassen op de internationale politie (het leger). Of de Kruisraketten het beste antwoord zijn op de op ons gerichte SS 20 raketten kan ik niet beoordelen. Persoonlijk zie ik thans geen betere haalbare methode.

De kwestie van het parkeerverbod is een eenvoudige zaak. Dit hoort volgens libertarische begrippen bepaald te worden door de "eigenaar van de weg". En wie is dat in ons geval?

M.M. Jacobs spreekt ook nog erg idealistisch over "democratisch gekozen politici". Het feit dat een aantal mensen iemand gekozen heeft, (zelfs al is dat aantal personen 51 % of 90 %), geeft hem niet het recht te beschikken over eigendom of leven van andere mensen (de andere 49 % of 10 %).

De brief is zo interessant dat we in de toekomst nog op een aantal facetten zullen terugkomen.

Redaktie.

MARXISME VERSUS LIBERTARISME

M.M. van Notten.

Als Marxisten en Libertariërs met elkaar discussiëren, staan de liberalen en christen-democraten buiten spel. Dat is een ontdekking die wij laatst deden tijdens een debatavond aan de Vrije Universiteit van Brussel, georganiseerd door de STUDIEKRING VRIJ ONDERZOEK. Daar bleek immers dat Marxisten en Libertariërs eenzelfde doelstelling nastreven die bestaat in het opheffen van de klasstegenstellingen in de samenleving. De andere politieke stromingen verdedigen doorgaans alleen de status quo of een vergroting van het aantal wettelijke privileges van hun patijleden of socio-economische belangengroep.

Het genoemde debat, dat op 8 Maart jl. plaats vond, werd ingeleid door enerzijds Koen Raes, hoofdredacteur van het Vlaams Marxistisch Tijdschrift en anderzijds Leonard Liggio, president-directeur van het Institute for Humane Studies te Menlo Park, Californie. De Heer Raes laat nogal veel van zich horen, vooral sinds zijn boek over het Libertarisme verscheen, waarop hij het Friedmaniaanse etiket AAN HEN DE KEUZE plakte. Milton Friedman werd in België en Nederland bekend door zijn filmserie AAN ONS DE KEUS. Raes doet het voorkomen of Friedman een libertariër is, waarmee hij de waarheid echter geweld aan doet. Friedman ziet immers nog tal van nuttige functies voor het belastingstelsel weggelegd en laat ook de geldhoeveelheid steeds door Vadertje Staat vastleggen.

Prof. Liggio stelde voorop dat de belangrijkste acteurs op het politiek-ideologisch toneel de conservatieven en libertariërs zijn. De socialisten en dus ook de Marxisten zijn slechts figuranten.

In de 17e en 18e eeuw waren de libertariërs in opkomst, zij het onder de naam Whigs in Engeland en Schotland en onder de naam Liberalen in Spanje, Frankrijk, etc.

In de 19e en 20ste eeuw lieten zij echter verstek gaan.

Schematisch ziet de ideologische strijd er als volgt uit:

CONSERVATIEVEN HEBBEN BELANGSTELLING VOOR:
Politieke hiërarchie, macht, oorlog en belastingheffing.

LIBERTARIËRS HEBBEN BELANGSTELLING VOOR:
Individuele vrijheid, recht, vrede en vrijwillige vormen van betaling.

DE SOCIALISTEN EN MARXISTEN:

zijn tegen de oorlog tegen buitenlanders, maar vóór de oorlog tegen de bourgeoisie. Zij zijn tegen vrijheid en recht en voorstander van politieke hiërarchie, mits het de intellectuelen maar zijn die aan het hoofd van de bevolking staan.

De socialisten hebben ondanks hun grote verschillen met de libertariërs toch ook twee punten van overeenkomst. Ze hebben beiden belangstelling voor de economische wetenschap - iets wat niet van de conservatieven en liberalen gezegd kan worden, en ze zijn beiden erop gebrand om een einde te maken aan het parasitisme in conservatieve en liberale kringen.

Liggio voegde hier echter aan toe dat Karl Marx naast een bijna feilloze kennis van de geldtheorie bepaald onvoldoende kennis had van de theorie der verminderende meeropbrengsten en de functie van het ondernemerschap. In de twintigste eeuw zijn de strijdende partijen in de politiek vooral de conservatieven en de socialisten geweest, wat in vele opzichten loten van dezelfde ideologische stam zijn, zo besloot Liggio zijn voordracht.

Koen Raes stelde tegenover deze inleiding van Dr. Liggio een zeer doorwrocht verhaal over de meerwaardetheorie van Marx. Daaruit bleek alras dat ook de Heer Raes niets begrijpt van markten en het ondernemersrisico. Wel was hij bij zijn studie van het Libertarisme tot de verrassende ontdekking gekomen dat ook de libertariërs van een klassenstrijd spreken, zij het dat Raes nog moeite had om hun tweedeling te volgen. Libertariërs spreken immers over de strijd tussen de belastingproducenten en de belastingconsumenten. Meestal is dat tevens een strijd tussen de politiek georganiseerden en de ongeorganiseerden, tussen de gevestigde belangen en de krachten der vernieuwing.

Tijdens de discussie werd er voor Raes en zijn Marxisten nog een andere verrassing uit de libertarische hoed getoverd. Libertariërs zijn namelijk tegenstanders van democratie. Zij houden het meer op een beperking van overheidsmacht door rechtsregels en rechtsbeginselen zoals die te vinden waren bij de Romeinen en de Amerikanen, tijdens de hoogtijdagen van hun republiek.

(vervolg op pag. 10)

KRING TILBURG - 84/04/10

(vervolg van pag. 9)

Bij de libertariërs vindt men ook steeds meer aanhangers van de demarchie, een staatsvorm die niet uitdrukkelijk de grenzen van het overheidsgezag vastlegt maar vooropstelt dat de overheid nimmer een monopolie mag bezitten, ook niet bij het beschermen van de rechten van de mens.

De gedachte dat de klassestrijd niet zou eindigen met een overwinning van de Marxisten, maar met een verdwijnen van de democratie - waardoor de klassestrijd eenvoudig opgeheven wordt - was het nieuwe perspectief waarmee de Marxisten die avond naar huis gingen.

.....

KRING SCHIEDAM - 84/05/03

Dit was een bijzonder goede bijeenkomst. We konden vijf nieuwe "belangstellenden" welkom heten. Dit gaf aanleiding om het programma zodanig te wijzigen dat de aanwezigen de gelegenheid kregen om beter met elkaar kennis te maken.

Daarbij kwam ook ter sprake wat ieder in het libertarisme aanspreekt, en welke zwakke punten hij/zij er nog in ervaart.

Dit alles gaf ook de gelegenheid om de gang van zaken in de kring zelf te evalueren.

Hieruit bleek dat men in het algemeen zeer tevreden is over de gang van zaken, en dat we op de ingeslagen weg moeten doorgaan. Volgens vroegere afspraak zal op de volgende vergadering gelegenheid zijn om een nieuw bestuur te benoemen. Het tegenwoordige bestuur stelt zich herkiesbaar.

Het onderwerp voor de volgende keer wordt ingeleid door Jan Smid. Hij zal vertellen hoe hij poogt bij de overgang van de giro naar de postbank libertarische ideeën in te voeren.

.....

(vervolg van pag. 3) (BOSTON: 15 APRIL '84)

Nee, natuurlijk niet. Ik sprak van "fysica". Het menselijk bewustzijn is niet-fysisch, niet-materieel.

Tot hier deze citaten.

Er werd duidelijk zwaar geboemd. De conferentie zelf van Leonard Peikoff kon ik jammer genoeg niet bijwonen.

Duidelijk is dat kring Tilburg zich ontwikkelt in de richting van hulpverlening aan mensen/ondernemingen die gemangeld worden door de overheidsregels.

Er zijn een aantal mogelijke situaties te bedenken:

1. Wat kunnen we tegen de regels in de plaats zetten. Dit meer op Macro gebied bijv.:
 - a. vennootschapsbelasting afschaffen, maar ook WIR premies.
 - b. werkgeversbijdrage afschaffen/vermindere.

Commentaar: men vindt dit toch wel wat te ver gaan. Discussiëren of zo iets juist is, wel graag in de kring, maar er een actie in te voeren, nee.

2. Het bewerken en ondersteunen van politici zodat onze ideeën toch doorsijpelen. Vgl. Institute of Ec. Affairs waar Margaret Thatcher voor een deel haar verkiezingen aan te danken had.

3. "Antenne" situaties waarbij de gemeentelijke overheid via rechters en advocaten terecht gewezen wordt. Ook de (langdurige) AROB procedures vallen daaronder. Commentaar: meer dan het doorgeven van adressen van goede advocaten en procedures kunnen wij waarschijnlijk toch niet doen.

4. Een "adviesburo" voor ondernemers zodat ze zo min mogelijk kosten hebben,
 - a. sociale,
 - b. belasting,
 - c. regels.

Zelfs door maar even te brainstormen hadden we al snel een aantal truken voor de trukendoos. De kring voelt het meest voor het ondersteunen van individuele starters. Zeker nu wij nog geen experts zijn zou dit in het begin gratis kunnen; of althans kostendekkend.

Om ervaring op te doen met dit soort ondersteuning gaan we eerst enkele starters zoeken. Volgende keer komen zij dan aan bod. Dus enerzijds het helpen van starters, anderzijds het inventariseren van de "trukendoos".

Vermoedelijk betekent het helpen dat er per starter, afhankelijk van het soort bedrijf, een werkgroepje gemaakt dient te worden. Zodat ons proefkonijn niet steeds een maand op antwoord hoeft te wachten.

Korte samenvatting van: "KNOWLEDGE, EVOLUTION and SOCIETY" van Friedrich Hayek,
uitgegeven door het Adam Smith Institute (1983).

"Kennis, evolutie en samenleving" is de titel van een bundel van vier lezingen, die door Hayek in de V.S. werden gehouden. Deze lezingen of essays illustreren enige van zijn revolutionaire gedachten, over de grenzen aan onze kennis in de economische wetenschap, over het evolutionaire karakter van een vrije samenleving, en waarom het socialisme een verouderd misverstand is.

Het centrale thema dat door deze lezingen loopt, is dat we de menselijke samenleving nooit bewust hebben ontworpen. Onze sociale instituties, gewoonten en regels zijn eigenlijk geëvolueerd, blijvend alleen daar waar ze nuttig waren. Het gevolg is dat de menselijke samenleving veel gecompliceerder is geworden dan de menselijke geest kan bevatten, laat staan kan pogen te veranderen. Door onze onwetendheid t.a.v. het evolutionaire belang van de sociale instituties en regels zijn we ook ongeschikt om ze te veranderen. Hayek noemt de toch wel ingewikkelde taalregels als voorbeeld; niemand heeft de taalregels ooit geformuleerd, ze ontwikkelden, groeiden eenvoudig weg. Een kind kan de regels van de grammatica volgen en gebruiken, toch is het zelfs voor een verstandige volwassene moeilijk zo niet onmogelijk ze te verklaren. Maar voor de taalregels was geen bewuste formulering nodig om tot ontwikkeling te komen en hun nut te bewijzen.

Hetzelfde geldt voor de markteconomie. Niemand heeft ooit het prijssysteem ontworpen, toch coördineert het de activiteiten van miljoenen verspreide individuen. De miljoenen stijgende en dalende marktprijzen laten ons zien welke goederen we voor onze doeleinden kunnen gebruiken en waar we goedkoper substituten kunnen vinden. Het prijsmechanisme maakt voor elk product een vraag- en aanbod confrontatie mogelijk, zonder dat we hoeven te weten waar het vandaan komt of waarvoor het gebruikt wordt. De fluctuerende prijzen "dwingen" de goederen steeds naar de meest productieve toepassingen zonder de noodzaak van een centrale planning. Het falen van zoveel pogingen om tot gecentraliseerde economische controle te komen, toont hoe zwak het instrument van de menselijke geest is in vergelijking met de coördinerende macht van het marktsysteem.

Natuurlijk is ook het marktsysteem geëvolueerd en eigenlijk pas recentelijk "ontdekt". Volgens Hayek leefden we het grootste deel

van onze ontstaansgeschiedenis in een groepsverband van jagers en verzamelaars. In zo'n samenleving, waarin men elkaar goedkende, kon overeenstemming worden bereikt over gemeenschappelijke doeleinden en kon over gemeenschappelijke methoden worden beslist. De mens heeft zolang in dit stamverband doorgebracht, dat de verwante moraliteit nog steeds vorm geeft aan onze instinctieve gevoelens.

"... WAAROM HET SOCIALISME EEN
VEROUDERD MISVERSTAND IS."

Alleen door het verwerpen van dit eenvoudige socialisme was een bevolkingstoename mogelijk. Het streven naar privé-eigendom maakte de handel in en de ruil van goederen mogelijk, wat op z'n beurt weer arbeidsverdeling mogelijk maakte. De specialisatie leidde tot grotere efficiency en tot de productie van gecompliceerde goederen, die nooit door een enkel individu hadden kunnen worden voortgebracht. Deze economische verbeteringen maakten de bevolkingsgroei mogelijk.

Het grootste deel van de mensheid heeft haar bestaan te danken aan de toegenomen efficiency, die door de vrije ruileconomie werd mogelijk gemaakt. Het afwijzen van deze economische ordening zou voor het grootste deel van de wereldbevolking de hongerdood betekenen. Het socialisme is gebaseerd op onze overgeërfde instincten, die in het stamverband werden gevormd en alleen daar op hun plaats zijn. Voor de huidige bevolkings aantallen zijn meer gecompliceerde stelsels noodzakelijk. Daarom beargumenteert Hayek dat het socialistisch idee niet alleen duizenden jaren verouderd is, maar ook dat het een vergissing is en desastreus zal blijken te zijn.

Edward P. Gonlag.

Het boek is te verkrijgen bij :
Adam Smith Institute Research
P.O.Box 316 - London SW1P 3DJ - U.K.

.....
" DEMOCRATIE BETEKENT HET ONDER-
DRUKKEN VAN HET VOLK, DOOR HET
VOLK, VOOR HET VOLK ".

Oscar Wilde.

DE VRIJE MARKT IN EEN ONVRIJE ECONOMIE

.....

ir. L.H.M. Jongen

Om een aantal punten op een rijtje te zetten, geef ik U hierbij een scenario dat van toepassing is op beleggings gebied.

De bedoeling van een scenario is om, met Uw specifieke wensen, eisen en mogelijkheden, tot een keuze van beleggingen te komen. Indien U assistentie wenst op dit gebied, stuurt U ons dan even een kaartje.

SCENARIO.

Een scenario is een samenvatting van onze gedachten over beleggingen. Het is gebaseerd op een aantal veronderstellingen. Die veronderstellingen kunt U gedeeltelijk in mijn artikelen terugvinden.

1. Een stijgende economie in alle westerse landen zorgt voor hogere aandelen koersen. Het economisch herstel is nog niet halverwege. Vooral de fondsen die achtergebleven zijn: basis industrie, mijnbouw en vastgoed zijn nu interessant. Daarbij zijn deze industrieën redelijk inflatie vast.
2. Omdat hoge(re) rente en de presidentsverkiezingen in de VS voor de nodige onzekerheid zorgen, zullen de VS aandelen niet spectaculair stijgen tot het 4de kwartaal 1984 of tot er duidelijkheid is over de rente.
3. Door een zich verbeterende economie, kunnen de overheidstekorten dalen (belastingen op winsten nemen toe en de uitgaven aan werklozen nemen af). De meeste overheden zien dit als een kans om meer uit te geven aan programma's die in de ijskast stonden. Echter de economie gaat ooit weer eens wat omhoog en dan zijn net de kosten van die programma's op hun hoogtepunt. Dus leiden die tot uiteindelijk hogere overheidstekorten.

4. De verbeterende economie laat het bedrijfsleven en de consumenten toe om meer geld te lenen. Dit lenen zal de rente percentages verhogen. Zet Uw geld dus niet te lang op deposito, maak een verkoopsschema voor Uw obligaties en overweeg een schuldpositie met een langjarige vaste rente.
5. De wetten van de zwaartekracht zullen eerstdaags weer toegepast gaan worden op de dollar. Een lagere dollar, hogere yen, een redelijke gulden tenzij in Nederland de kruisraketten situatie tot een ontploffing komt. (Het ironische is dat ze, nog voor ze geplaatst zijn, in Nederland meer hebben lamgelegd dan ze ooit in Rusland zouden doen). De Belgische frank zal zich voorlopig kunnen handhaven, hoewel grotendeels dankzij tijdelijke zwakte van de DM en gulden.
6. Edele metalen zijn dicht (voor?) bij hun bodem. De inflatie zal toenemen en ondersteunt de edele metalen. De procentuele stijging, maar ook het risico zal het grootst zijn bij a. Noord-Amerikaanse mijnen, b. Zuid-Afrikaanse mijnen, c. zilver, d. platina, e. goud.

Met het scenario en door rekening te houden met Uw aard en situatie kunt U nu, Uw specifieke beleggingskeuze maken.

.....

DE LIBERTARISCHE CONVENTIE IN LONDEN IS AL OVER TWEE MAANDEN !!
 (13 TOT 20 AUGUSTUS)
 U KUNT ZICH OOK OPGEVEN BIJ HET LIBERTARISCH CENTRUM. WIJ ZORGEN DAN VOOR DE REST.

Vul deze bon in, of geef hem aan een relatie:

Ja ik wil graag meewerken om onze vrijheid te behouden en te vergroten. Noteer mij voor:

- Een abonnement op de VRIJBRIEF voor f 40,-/BF 600,- per jaar.
- exemplaren van de brochure "Hoe Vrij bent U nog" à f 3,-/BF 45,-.
- Een literatuurlijst (met boeken van Ayn Rand, von Mises, Hayek, etc.)

Naam:

Adres: Tel.:

Ik zal f / BF overmaken op Uw rekening bij
(zie hieronder).

Stuur ook een proefnummer/informatie aan:

Deze bon opsturen aan: Libertarisch Centrum Nederland (zie hieronder).

Verantwoordelijk Uitgever: Ir. H.J. Jongen, Statiestr. 57 - Bus 3 - 2180 Kalmthout (België)

Nederland : Libertarisch Centrum, Fazantenkamp 818, 3607 EB Maarssenbroek. Tel. 03465-64994.
 AMRO Bank rek.nr. 46.24.31.320 (Giro 8238 AMRO Bank Amsterdam) t.g.v. Libertarisch Centrum; abonnementsprijs f 40,- per jaar; donateurs min. f 100,- per jaar.

België : Herentalsebaan 109, B 2100 Deurne; Bank J. van Breda rek.nr. 645-1240465-64 t.g.v. VRIJBRIEF; abonnementsprijs BF 600,- per jaar; donateurs min. BF 1.500 per jaar.